

Aan de Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

**Directoraat-generaal Natuur
en Visserij**
Cluster Marien

Auteur

[Redacted]

TER BESLISSING

Datum
28 mei 2025

Kenmerk
DGNV-M / 99102032

nota
TER BESLISSING

Voorgenomen besluit natuurcompensatie aanleg
Tweede Maasvlakte

Kopie aan

Bijlage(n)

1

Parafenroute

[Redacted signature area]

Aanleiding

Als gevolg van de aanleg van de Tweede Maasvlakte is areaal van de zeebodem¹ verloren gegaan. Hiervoor moet worden gecompenseerd: natuurcompensatie Voordelta. In 2003 zijn hierover afspraken gemaakt met de Europese Commissie (hierna 'de Commissie'). U heeft Eurocommissars Roswall toegezegd dat u deze zomer uw voorgenomen besluit over een alternatieve invulling van die afspraak ter instemming aan haar zal voorleggen. Met uw voorgenomen besluit geeft u tevens invulling aan de motie Flach c.s.². Met uw brief informeert u de Kamer over uw besluit en over het vervolg.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd kennis te nemen van de inhoud van de brief en in te stemmen met behandeling daarvan in de RFL van 8 juli. Na behandeling in RFL en vervolgens MR (11 juli) kan de brief worden verzonden.

Kernpunten

- Het dossier 'natuurcompensatie Voordelta' kent een lange voorgeschiedenis (zie toelichting).
- Compensatie van het verloren areaal zeebodem heeft, ondanks sinds 2008 ingestelde maatregelen, nog niet aantoonbaar plaatsgevonden. Om aan de

¹ In de terminologie van de Habitatrichtlijn gaat het om habitattypen H1110B: 'Permanent met zeewater van geringe diepte overstroomde zandbanken (Noordzee-kustzone)'

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2023–2024, 36 410 XIV, nr. 88

wettelijke compensatieplicht te voldoen, moeten daarom aanvullende maatregelen worden getroffen.

- Het voorgenomen besluit dat uw ambtsvoorganger had genomen³ was aanleiding voor de motie Flach c.s., die de regering (onder meer) verzoekt om een aangepast voorgenomen besluit te maken en deze gelijktijdig met een adequaat compensatiepakket aan de Kamer voor te leggen. Dat doet u met onderhavige brief.
- Het aangepaste voorgenomen besluit zoekt de balans tussen de belangen van de visserij, de wettelijke verplichting tot natuurcompensatie en de invulling van de motie Flach c.s..
- Volledigheidshalve wijzen wij u op de overwegingen bij de voorgenomen alternatieve natuurcompensatie (zie toelichting).
- Met het oog op de belangen van zandwinning en zandsuppleties ligt het compensatiegebied voor de Zuid-Hollandse kust op minimaal 900 m afstand tot de doorgaande 20 m-dieptelijn respectievelijk minimaal 1,5 zeemijl uit de laagwaterlijn.
- Met het oog op de belangen van de energiewinning op zee zal de aanleg en het onderhoud van kabels en (pijp)leidingen mogelijk zijn in het gehele compensatiegebied (ook de no take-zones), mits dit op grond van de natuurwetgeving mogelijk is. Hiermee wordt de lijn van het vigerende toegangsbeperkend besluit voortgezet.
- Op verzoek van de staatssecretaris van Defensie is in de brief toegevoegd: "Dit geldt ook voor het testen van innovatieve oplossingen voor de beveiliging van dergelijke infrastructuur, het gebruik van onderwater drones en het opruimen van explosieven door het ministerie van Defensie in dit gebied."
- Voor uitvoering van voorgenomen besluit (compensatiemaatregelen en flankerend beleid) is ca. € 27 mln. beschikbaar op de begroting van LVVN.
- Het voorgenomen alternatief wijkt af van de met de Commissie afgesproken maatregel; het areaal van het compensatiegebied is kleiner (24.000 ha in plaats van 31.250 ha) en het strikte beschermingsregime is van toepassing in een kleiner areaal (in de no take-zones in plaats van in een 'zeereservaat').
- De Commissie heeft eerder aangegeven het compensatieplan uit 2003 te zien als rechtsgrondslag. Hoogstwaarschijnlijk zal zij het alternatief daarom aan dat compensatieplan toetsen. Als de Commissie op grond daarvan besluit dat het voorgenomen alternatief onvoldoende is, kan zij besluiten tot het starten van een inbreukprocedure wegens het niet nakomen van de compensatieplicht.
- Het risico bestaat dat de natuur- en milieuorganisaties naar aanleiding van dit voorgenomen alternatief een formele klacht indienen bij de Commissie over het niet nakomen van de compensatieplicht door de Staat. Ook dat kan voor de Commissie aanleiding zijn voor een inbreukprocedure.
- Individuele, door de compensatiemaatregelen geraakte vissers kunnen ervoor kiezen om dit juridisch aan te vechten, ondanks de mogelijkheden die flankerend beleid hen biedt (inclusief financiële compensatie). Ook de natuur- en milieuorganisaties kunnen in beroep gaan tegen het gewijzigde toegangsbeperkend besluit. Kortom: Of de Commissie instemt of niet, er is risico op juridische procedures.

³ Tweede Kamer, vergaderjaar 2023–2024, 33 450, nr. 125

- [REDACTED]
- Het beheerplan voor Natura 2000-gebied Voordelta wordt geactualiseerd. Uit de evaluatie is gebleken dat de instandhoudingsdoelen nog niet bereikt zijn. Om die doelen te realiseren zijn mogelijk aanvullende, visserijbeperkende maatregelen noodzakelijk vanaf eerste kwartaal 2028.

Toelichting

Voorgeschiedenis

- In 2003 heeft de Commissie ingestemd met het door het toenmalige kabinet voorgestelde compensatieplan voor aanleg van de Tweede Maasvlakte.⁴
- Onderdeel van dit compensatieplan was een 'zeereservaat' van ca. 31.250 hectare (tien keer het verwachte areaal zeebodem dat als gevolg van de aanleg verloren zou gaan). Gebruiksfuncties met een substantieel negatief effect op mariene natuurwaarden worden hier verboden of beperkt. Onder meer: bodemberoerende visserij, visserij met fuiken en staande netten en delfstofwinning.
- Naar aanleiding van nieuwe (wetenschappelijke) inzichten is dit plan in 2008 aangepast: in een gebied van 24.550 ha wordt via een toegangsbeperkend besluit⁵ de boomkorvisserij met een motorvermogen van meer dan 260 pk verboden. Andere visserijvormen, waaronder garnalenvisserij bleven toegestaan. Deze maatregel is bij de Commissie genotificeerd (i.c. DG MARE), waarna die de maatregelen heeft bevestigd.⁶ Nederland heeft destijds DG ENV hierin niet gekend.
- Bij evaluatie van langjarige monitoringsresultaten bleek de noodzakelijke verbetering van de kwaliteit van de zeebodem niet aantoonbaar.⁷ Extra compensatiemaatregelen zijn daarom verplicht. Dit is ook onderschreven door de uitspraak van de rechtbank Midden-Nederland.⁸
- In juli 2023 is een ontwerpwijzigingsbesluit voor het vigerende toegangsbeperkend besluit gepubliceerd. Dit wijzigingsbesluit zou grote gevolgen hebben voor de vissers in de Voordelta. Uw ambtsvoorganger heeft daarom besloten om samen met de stakeholders voor visserij en natuur, het Havenbedrijf Rotterdam en Rijkspartners een proces aan te gaan om te komen tot een gedragen alternatief: de dialoog.
- Nadat december 2023 bleek dat er niet tot een gezamenlijk gedragen alternatief gekomen kon worden, heeft uw ambtsvoorganger het naar zichzelf getrokken en, rekening houdend met de dialoog, een voorgenomen alternatief ingetekend en aan de Tweede Kamer gestuurd³.
- Dit alternatief leidde tot de aangenomen motie Flach c.s., die de regering verzocht om te komen tot een aangepast besluit, waarbij de visserij zo veel

⁴ Advies van de Commissie van 24/04/2003; C(2003) 1308 def.

⁵ Besluit d.d. 9 juni 2008; DRZ 2008/2213-1

⁶ Beschikking van de Commissie van 11 juni 2008; C(2008) 2415

⁷ Eindrapportage monitoring- en onderzoeksprogramma Natuurcompensatie Voordelta (PMR-NCV); Wageningen University & Research rapport C053/20, Deltares:1230156-001-ZKS-0001

⁸ <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBMNE:2022:4557>

mogelijk tegemoet wordt gekomen en zo nodig adequaat wordt gecompenseerd.

Overwegingen bij het voorgenomen alternatief

- De (kleinere) omvang van het compensatiegebied is uitlegbaar: kleiner areaal verloren als gevolg van de aanleg van de Tweede Maasvlakte, er is geen juridische duidelijkheid over de omvang van de verplichte extra compensatie voor opgelopen vertraging. Basisprincipe in het compensatieplan uit 2003 is dat voor elke hectare verloren gegane habitattype H1110B er in tien hectare van dat habitattype kwaliteitsverbetering zal worden gerealiseerd door instelling van een 'zeereservaat'.
- Het alternatief geeft uitvoering aan de motie Flach c.s.: de visserij wordt ontzien in het Brouwershavense Gat (ensisvisserij), ten noorden van de Bollen van de Ooster (ensis- en garnalenvisserij) en ten westen van de Hinderplaat (ensis- en garnalenvisserij).
- Bij de keuze van de locatie van het compensatiegebied is ook rekening gehouden met lokaal aanwezige natuurwaarden.
- Het compensatiegebied ligt iets meer dan de helft binnen de 3-zeemijlszone. Hier zijn de compensatiemaatregelen (beperkingen aan gebruik) na een definitief besluit relatief snel door te voeren. Daardoor snel duidelijkheid en zekerheid voor vissers, natuurorganisaties en Commissie.
- Compensatiemaatregelen moeten additioneel zijn aan maatregelen die sowieso genomen moeten worden voor realisatie van instandhoudingsdoelen. Het compensatiegebied voor de Zuid-Hollandse kust wordt geheel aangewezen als nieuw natuurgebied en is in die hoedanigheid additioneel.
- Het compensatiegebied ligt iets minder dan de helft buiten de 3-zeemijlszone. Hier hebben ook andere lidstaten toegang tot de Nederlandse wateren. Om het deel van de compensatiemaatregelen buiten de 3 zeemijl ook voor deze buitenlandse vissers te laten gelden, moet een Europese procedure doorlopen worden. Dit kan enkele jaren duren. Tot het moment dat er afspraken zijn over visserij door buitenlandse vissers is er ongelijk speelveld.
- In het kader van realiseren van de instandhoudingsdoelen voor Natura 2000-gebied Voordelta kunnen mogelijk aanvullende, visserijbeperkende maatregelen getroffen moeten worden. Op dit moment zijn die nog niet concreet.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]

Kenmerk
DGNV-M / 99102032

- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]